

Old Sillevold

heemkundige vereniging

voorjaar 2001

Bestuur:

Eric Kunst:	Voorzitter
André Tangelder:	Secretaris
Ben Harbers:	Penningmeester
Anja Arendsen	
Bernard Dorrestijn	
Theo Koolenbrander	
Pieter Muijsers	

Secretariaat:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstraat 5
7064 GH Silvolde
tel : 0315-32 75 90
fax/voicemail: 020-865 47 09
email: a.tangelder@hccnet.nl

Penningmeester:

Ben Harbers
Thorbeckestraat 11
7064 HC Silvolde
bankrekening: 3591.84.375 Rabobank Silvolde
Girorekening: 7623162
t.n.v. Penningmeester Old Sillevold

Leden redactie:

G. Beekema, B. Dorrestijn, B. Harbers, E. Kunst,
H. Starink, W. Veenhuizen.

Lidmaatschap: contributie bedraagt *f* 25,- per jaar

losse nummers verenigingsblad *f* 5,- per stuk

INTERNET: <http://www.oldsillevold.nl>

Jaargang 4, nummer 6

VOORWOORD

Silvolde is niet al te rijk bedeed met monumenten. Eerst kwam de oorlog die kasteel Schuilenburg verwoestte, daarna maakte de bulldozer het klooster, de jongensschool, het patronaatsgebouw en zo kunnen we nog wel even doorgaan, met de grond gelijk. De opstuwung van Silvolde in de vaart der volkeren kende een nadrukkelijke rol toe aan de sloper. "Vernieuwing" stond gelijk aan "vooruitgang", alhoewel ik bij vooruitgang meer het "Isala College" voor ogen heb dan de "Meermarktflat" of "IJsselwolde".

De sloopijver is voorbij. Treuren heeft geen zin. Belangrijk is of het verleden een les kan zijn voor heden en toekomst. Dat zal één van de doelstellingen van "Old Sillevold" moeten zijn. Enerzijds moeten wij zuinig zijn op het weinige dat Silvolde uit vroeger nog rest, anderzijds moeten wij de Silvoldenaar trachten te overtuigen van de waarde van het historisch en bouwkundig erfgoed. Als bestuur is het dan verheugend om te constateren dat er steeds meer Silvoldenaren zijn die zich interesseren voor de geschiedenis van hun woon- of geboorteplaats. Daarbij is het dan weer prettig vast te stellen dat daar gelukkig ook wat jonge mensen toe behoren.

Onze Soosavonden en openbare lezingen worden steeds beter bezocht en uit reacties van lezers van zowel ons verenigingsblad, waarvan u nu alweer nummer 6 voor u heeft liggen, alsook van onze periodieke bijdrage aan "Silvolde in Beweging", blijkt dat wij ons in een toenemende belangstelling mogen verheugen.

Wij hopen dat de belangstelling zich zal gaan vertalen in een actief, hobbymatig lidmaatschap. Er is binnen onze vereniging heel wat werk te doen; leuk, spannend en verrassend werk zoals archeologisch onderzoek, archivering van foto's, documenten en voorwerpen, het inrichten van exposities, historisch onderzoek en redactioneel werk, teveel om op te noemen.

Mocht een van deze onderwerpen u aanspreken en zou u daar uw medewerking aan willen verlenen, laat ons dat dan even weten. Ik wens u bij dit nummer van ons verenigingsblad veel leesplezier.

Eric Kunst

Avontuurlijke Sillevoldsen, een priesterzoon in Brazilië

door Rob J. de Redelijkheid te Gaanderen

Dit artikeltje gaat over een Sillevoldse jongen, die jarenlang als missionaris in Brazilië werkte en aldaar uiteindelijk overleed. Het aardige is dat er enige correspondentie van deze priesterzoon met zijn in Nederland achtergebleven familie bewaard is gebleven. Een deel van de informatie over hem komt dan ook uit de eerste hand.

In Silvolde woont sinds de jaren dertig van de 19e eeuw een familie Westerhof. Bernardus Westerhof is klompenmaker en wordt in Oer (Ulft) geboren als tweede zoon van Gradus Westerhof en Joanna Bouman. Zijn ruim één jaar oudere broer Gerardus blijft in Oer wonen, sinds circa 1860 in de Roggestraat op nummer 14 (afgebroken in 1965). Hij is de stamvader van de Ulftse en (later ook) Beekse Westerhofs.

De rk-doop van Bernardus vindt plaats in Ulft op 22.9.1809. Hij trouwt in 1834 te Wisch met Alijda Peters uit Zeddam. Het echtpaar woont aanvankelijk in huis nummer 187, thans: Ulftseweg 7 in Silvolde en krijgt twee kinderen. Dochter Johanna, geboren in 1835, trouwt met de uit Aalten afkomstige kleermaker Steven Betting en vestigt zich bij haar ouders.

De in 1838 geboren zoon Everardus trouwt in 1868 met Grada Keijser uit Silvolde (dochter van Keijser-Emsig) en dit jonge paar gaat wonen op huisnr. 137, thans: Ulftseweg 7.

Everardus Westerhof is timmerman. Zijn vrouw Grada en hij worden ouders van 9 kinderen, waarvan het oudste kind, een dochttertje, slechts 5 jaar wordt. Twee jongere meisjes overlijden wanneer zij respectievelijk 5 maanden en 7 dagen oud zijn. Van het gezin worden 5 zoons en 1 dochter volwassen.

In dit gezin wordt op 26 oktober 1872 als derde kind Gerhardus geboren. Op 1 november 1889 verlaat Gerhardus het ouderlijk huis en gaat naar Megen. Hij begint daar zijn opleiding bij de Minderbroeders. Hij ontvangt het kleed van Sint Franciscus op 3 oktober 1894 in Wychen en legt daar de eenvoudige geloften af op 6 oktober 1895. Te Weert worden op 9 oktober 1898 de plechtige geloften afgelegd en volgt zijn priesterwijding op 25 maart 1901. Zijn priester naam is Wenceslaus. Na de voltooiing van zijn theologische studie is hij werkzaam als assistent

in Wychen en Megen. Vanuit Megen vertrekt hij op 29 september 1909 naar Brazilië.

Was er met hem veel gebeurd sinds hij Silvolde verliet, ook aan het thuisfront was het alles behalve rustig gebleven.

Bernardus, geboren in 1870, trouwt in 1898 met Hendrika W.C. Besselink, afkomstig uit Hengelo(G). Ze betrekken de woning Ulftseweg 13. Bernardus treedt in het voetspoor van zijn vader en wordt ook timmerman. Ook de jongere broer Theodorus, geboren in 1874, werkt mee in de (nu nog als schuur bestaande) timmerwerkplaats achter het huis aan de Ulftseweg.

Het echtpaar krijgt in de periode 1899-1906 vier zoons en een dochter.

Broer Theodorus overlijdt op 27-jarige leeftijd op 15 januari 1902.

Op 20 december 1902 overlijdt vader Everardus, 74 jaar oud. Zijn enige in leven gebleven dochter Catharina (Dina) trouwt in 1904 met Hendrikus J. Meuleman, werkzaam op de DRU, en vestigt zich in Ulft.

De vierde zoon van het echtpaar Westerhof-Keijser, de in 1879 geboren Willem, vestigt zich als schilder in Etten. Hij trouwt in 1903 met de in Etten geboren Everdina Egberts. Uit deze verbintenis onstaat via twee zonen een dynastie van schilders en drogisten. Eén kleinzoon keert later terug naar Silvolde en heeft daar de bekende snackbar 't Smikkeltje, Ulftseweg 1.

Dan is er nog de jongste broer Johannes, geboren in 1882.

Op 3 maart 1905 verhuist Bernardus Westerhof naar de overkant van de weg, thans: Ulftseweg 36.

In 1907 verhuizen ze nogmaals, maar nu naar de Nieuwe Wereld.

Op 2 augustus 1907 vertrekken Bernardus Westerhof, zijn vrouw Hendrika Besselink en hun 5 kinderen naar Davenport-Iowa in de Verenigde Staten. Samen met hen verlaten Grada Keijser, oud 65 jaar en weduwe van Everardus Westerhof, en de ongehuwde 24-jarige Johannes Westerhof Silvolde. Drie generaties Westerhof die hun geluk gaan beproeven aan de andere kant van de toen nog immens grote plas. In Iowa worden in het gezin van Bernardus en Hendrika nog een dochter (1909) en een zoon (1915) geboren. Hoe het deze avontuurlijke Sillevoldsen verder vergaat in Amerika is misschien een onderwerp voor een afzonderlijk stukje.

Hier is nog wel de volgende vermelding op haar plaats.

Op 31 augustus 1911 vertrekt, van huis nummer 8 te Silvolde, Elisabeth J. Hofmeijer naar Chicago. Zij is een dochter van de bekende Silvoldse klokkenmaker

Cornelis Hofmeijer en zijn uit Terborg afkomstige echtgenote Arnolda Giezen. Elisabeth was met de handschoen getrouwd met Johannes Westerhof en voegt zich nu bij haar al in 1907 geëmigreerde overbuurjongen en geliefde, die inmiddels in Chicago emplot had gevonden. Maar zoals gezegd, dit is misschien voor een ander stukje.

Ulftseweg 7 en Ulftseweg 13

Deze verhuisbewegingen betekenden voor de jonge Pater Wenceslaus, dat er nog één zuster en broer in Nederland wonen, echter niet meer in Silvolde, terwijl zowel zijn moeder als beide andere broers overzees domicilie hebben. Wat hij in Brazilië beleeft, is voor een deel beschreven in brieven aan zijn "beminde broeder en zuster" in respectievelijk Etten en Ulft. Als hij een brief schrijft, zegt hij steevast dat deze voor beide gezinnen is bedoeld. Zijn eerste brief van 6 november 1909 uit São João d'El Rey verhaalt over zijn voorbereidingen tot vertrek, de reis zelf en zijn eerste indrukken van Brazilië.

Zo vertelt hij, dat hij vanuit Ulft naar Doetinchem, Lichtenvoorde, Vorden, Vaassen, Den Haag en Rotterdam is gegaan voor bezoeken aan familie en geestelijken. In

Scheveningen ziet hij op 36-jarige leeftijd voor het eerst de zee. In Megen is hij druk met pakken en aanschaffen van benodigde zaken en aldaar volgt op 28 september het hem duidelijk zwaarvallende afscheid van zijn medebroeders. In Woerden treft hij andere ordeleden en gezamenlijk gaat het dezelfde dag nog richting Amsterdam. De volgende dag om 11.00 uur gaat het gezelschap scheep aan boord van de "Frisia". De vertrekkenden worden uitgeleide gedaan door de "E.E. Paters" te Amsterdam, nadat ze "natuurlijk overal (zijn) getracteerd en volgestopt voor zoover het ging, zooals ook altijd gebeurt wanneer men ergens komt als vriend om er niet lang te blijven". Enige milde humor en een gezond relativeringsvermogen kan Pater Wenceslaus niet worden ontzegd! Op de boot bekruipt hem een "gevoel van eenzaamheid en verlatenheid () zoo heelemaal als afgezonderd van de wereld en dan op zo'n waterplas, die lelijk kan te keergaan, het is ook niet alles".

De reis verloopt van begin tot eind over een kalme zee. En al steekt de "Frisia" zo nu en dan de kop in de golven, erg is het nooit. De "Frisia" kan 1.200 passagiers bergen en loopt 25 kilometer in het uur, "zij heeft electricisch licht en een toestel voor draadlooze telegraphie". De uitstekende en volop verkrijgbare leeftocht wordt in zijn brief tot in detail beschreven. De reis verloopt via "het schoone Dover aan de Engelsche kust", La Rochelle, Vigo, Coruna en Lissabon. Het schip wordt begeleid door "vliegende visschjes en verschillende keeren uit het water springende visschen, genaamd dolphijnen". Walvissen en haaien ziet onze wereldreiziger niet, meldt hij. In Vigo worden de Capucijnen bezocht, maar de taalproblemen blijken ondanks hulp van "de Fransche taal" nauwelijks overbrugbaar. De oversteek Lissabon-Rio de Janeiro wordt met 1.100 passagiers aan boord zonder tussenstops ("14 dagen meneer aan één stuk") gemaakt. Tijdens de reis overlijden een man en twee kinderen, "waarvan de lijken 's nachts worden neergelaten in zee", zodat de passagiers daar niets van merken.

Op dinsdag 19 oktober 1909 arriveert de "schoone Hollandsche boot" in Rio en wordt het eerwaarde gezelschap "door één onzer Paters met een bootje afgehaald". Na een tochtje van 20 minuten arriveert men in Vichteroy. Pater Wenceslaus blijft daar tot vrijdagavond en spoort vervolgens samen met een andere pater naar São João d'El Rey. De reis voert door hoge bergen en door tunnels en de volgende morgen om 8 uur

wordt het reisdoel bereikt. Zijn eerste brief beschrijft de grote tuin en het dito huis waarin hij verblijft. In de tuin groeien wel dertig soorten exotische vruchten, waarvan hij de sinaasappels inmiddels aan een geslaagde proeve heeft onderworpen. Hij herkent verder bananen, appels en een vreemd soort pruimen. Het huis is voorzien van waterleiding en elektrisch licht. De stad ligt op 1.000 meter boven de zee en rondom in de bergen. Het bevalt hem goed, schrijft hij, en hij is ook goed gezond. Hij ziet "zwarte, bruine en blanke mensen, allen katholiek maar de meesten doen er niet veel aan". Werk aan de winkel dus, zoals we verder zullen zien.

Zijn bewaard gebleven brieven beginnen pas weer in november 1925. Wat er in de tussenliggende tijd met hem gebeurt, staat in zijn necrologie, die is gepubliceerd in het St. Antonius Maandschrift van de Orde der Minderbroeders. Na de plaatsing in São João d'El Rey volgt er één in Ouro Prêto. Per 6 mei 1911 gaat Pater Wenceslaus als kapelaan naar Teófilo Otôni. Op 6 augustus 1917 vestigt Wenceslaus zich als residerend priester voorgoed in het district Itahypé. Dit district is "één van de meest woeste streken van het commissariaat, waar de zielzorg met bijzonder zware arbeid en groote offers gepaard gaat". Pater Wenceslaus zou zich de rest van zijn leven inzetten voor de zorg van dit 20.000 zielen tellende district. Alleen in het laatste jaar van zijn leven krijgt hij daarbij hulp van een uit Coevorden geboortige pater. Pater Wenceslaus is een man van weinig woorden, die in stilte en zonder ophef zijn werkzaamheden verricht en zijn apostolische tochten onderneemt.

In mei 1921 komt Pater Wenceslaus op vakantie naar Nederland en op 15 maart 1922 vertrekt hij weer met de "SS Oceania" naar Brazilië. In 1922 wordt Itahypé ingedeeld bij de parochie Lufa en wordt Wenceslaus de eerste pastoor. Hij blijft evenwel in Itahypé wonen. Op 15 januari 1923 wordt de residentie in Itahypé canoniek opgericht met Pater Wenceslaus als eerste praeses. Op 1 november 1923 richt hij in Itahypé de Derde Orde op. Dit is een vereniging van rk-leken die, aangepast aan hun situatie in de wereld, naar de geest van Sint Franciscus leven.

De middelste op de foto is Wenceslaus Westerhof

Op 16 november 1925 schrijft hij een brief aan zijn "Beminde Broer, Zuster en Neven" in Etten.

Hij begint met de woorden:

"Dat ik niet schrijf, zal wel de reden zijn dat ik niets van U verneem. Maar dat is een oud deuntje dat niet goed rijmt; want gij zijt met vieren en ik ben alleen." Hij wordt via "Het Geldersche Volksblad" op de hoogte gehouden van "hetgeen er al zoo voorvalt in Etten." Hij noemt concreet "kermisvermaken, kippendiefstallen, etc." Maar ook de Ettense kerk, die allang klaar is en waar een heerom van de Ettense familie de stuwende kracht achter is geweest, heeft zijn warme belangstelling. Heerom heeft plannen en hup daar verrijst de kerk, terwijl Wenceslaus nog niet eens is begonnen met zijn nieuwe kerk, omdat "hier alles vreselijk duur is en mijn geld weinig is." Hij schrijft dat hij van broer Bernard uit Amerika een brief heeft gehad. Bernard heeft volgens de arts "de suikerziekte" en is verhuisd naar "een grootere boerderij in Stacktown". Bernard's oudste zoon is in september getrouwd met een protestants meisje dat katholiek is geworden. In Amerika maken ze het goed constateert hij. Hij vertelt dat Gerrit Keizer daar op bezoek is geweest. Mogelijk is dat een familielid van

moeder Grada Keijser, waarover hij verder niet rept. Zij is wellicht reeds overleden. Hij heeft het nog wel over broer Johan en familie. Johan gaat werken in Chicago en komt eens in de vier weken naar huis. In Brazilië begint het al tamelijk warm te worden, schrijft hij aan het eind van zijn brief waarin hij de familie "een zalig Kerstfeest en Nieuwjaar" toewenst en besluit met: "De groeten aan bekenden. Vergeet niet voor mij te bidden."

Op 8 februari 1927 schrijft hij weer aan zijn Ettense familie. Hij zegt dat "de courant" hem van de algemene dingen op de hoogte houdt, maar dat deze zich "niet mengt in de familie zaken van anderen; deze moet ge mij zoo nu en dan eens vertellen, je hebt immers twee jongens die ook kunnen schrijven. Zeg niet gij schrijft ook niet, want voor mij is 't veel moeilijker daar ik alleen ben en aan velen moet schrijven en de handen vol werk heb en telkens meer werk." Met zuster Dina in Ulft verloopt de briefwisseling kennelijk wat vlotter, want daar weet hij het laatste nieuws over te melden. Hij vertelt over de door hem opgerichte Derde Orde, "die mij elke eersten Zondag een kleine 200 biechten en eene preek aan werk verschaft daar de 3e Orde al meer dan 200 leden heeft." Deze leden komen meest van buiten en moeten 2 tot 5 uur gaan alvorens ze de kerk bereiken. Hij verzucht "en dan nog zeggen dat ze niets doen voor hunne zaligheid, meer dan in Holland." Let wel het is 1927! Op 1 januari 1930 telt de Derde Orde in Itahypé 336 leden.

De volgende brief is van 27 maart 1928. Eindelijk een brief uit Etten ontvangen. Hij meldt de stand van zaken in Ulft (Dina gaat het niet voor de wind) en Amerika (Bernard klaagt altijd over rheumatiek). "Johan van wien ik altijd gehouden heb en die van mij hield laat niets van zich hooren, geeft zelfs geen antwoord op mijn schrijven; ik denk dat hij socialist of zoo iets geworden is. Zoo ziet ge weer elk huis heeft zijn Kruis." Hij vertelt over "eene geweldige overstrooming" die begin januari heeft gewoed. Een nabijgelegen stad is geheel weggevaagd. In die periode was hij net aan een reis van drie weken door de parochie begonnen, maar na een paar dagen reizen kon hij niet verder door het hoge water. Slechts met de grootst mogelijke moeite en gevaar voor eigen leven kon hij terugkeren naar huis. De reis is toen in maart gemaakt maar het was "zoo heet dat ik van 's morgens vroeg tot 's avonds laat liep met een hoofd nat van zweet."

Op 11 maart 1929 volgt weer een brief. Het blijkt dat hij van zuster Dina uit Ulft heeft vernomen dat "U de zilveren bruiloft gevierd hebt in huiselijken kring. Net als ik toen ik vijftientig jaar franciskaan was en daarna priester. Weinig of geen belangstelling van buiten niet waar? Niemand denkt eraan of weet het niet." Hij schrijft verder dat hij het goed maakt "ofschoon mijn botten pijn doen van het reizen van gisteren; eventjes 10 uur gereden om een jong te bedienen." Omdat hij nu een medehelper heeft gekregen hoeft hij niet zo veel meer te reizen. Dan opnieuw zijn hartekreet: "Schrijf ook eens man! en zeg mij dan ook hoe men stopverf maakt, 't is bij mij uit de ramen gevallen zoodat ik de ruiten met spijkertjes heb vast moeten slaan." Dat lijkt een alleszins redelijke vraag aan een schilder.

Zijn laatste brief dateert van 9 december 1929. Hij wenst de familie een zalig nieuwjaar en uiteraard alle goeds en Gods zegen. Hij refereert aan zijn vorige brief waarin hij vroeg "hoe men stopverf maakt of kon maken. Kan maken: omdat het kan gebeuren dat zekere stof die ik niet heb, zou kunnen vervangen worden door een andere die ik wel heb. Doch U hebt mij daarop niet geantwoord: doe het alsnog." In Brazilië is het slecht. "Er is geen geld; de koffie is sterk gedaald en dat is juist de hoofdzaak waar ze hun geld van maken, zoodoende is het miserie. Van den anderen kant is dit ook weer goed, want dan zullen ze zich meer toeleggen om ook andere zaken te planten; zoo heb ik verleden jaar 100 mil moeten betalen voor een zak potbonen die men dagelijks eet, waarvoor ik vandaag 20 mil betaal wat nog duur is".

Dit was de laatste brief van Pater Wenceslaus Westerhof die ik kon inzien. In het jaar 1930 is er sprake van een oorlogstoestand in Brazilië. Hierdoor komen berichten traag door. Pater Wenceslaus wordt ziek. De zwakte van zijn hart verergert zodanig dat hij in Itahypé, waar geen arts woont, niet meer naar behoren kan worden verzorgd. Besloten wordt om naar Teófilo Otôni te gaan waar goede verpleging wel mogelijk is. De vraag rijst alleen hoe deze reis te maken. Te paard is voor de zieke onmogelijk. De enige oplossing is te worden gedragen, acht uren ver tot een fazenda vanwaar de reis per auto kan worden voortgezet. Direct bieden zich 100 mannen aan om hun herder te dragen.

Er wordt een draagstoel gemaakt en zo legt de zieke pastoor op de schouders van zijn parochianen het moeilijke traject af. Honderd man te paard vormen een

escorte om elkaar bij toerbeurt af te wisselen. In Teófilo Otôni worden hem de laatste sacramenten toegediend en wordt hij met alle nodige zorg omringd. Drie artsen behandelen hem en na een gevaarlijke crisis, waarbij het einde ieder ogenblik wordt verwacht, lijkt hij zover genezen dat hij kan terugkeren naar de fazenda in de verwachting dat hij na enkele weken van herstel zijn geliefde Itahypé terug zal zien. Maar zijn toestand verslechtert en per auto wordt hij teruggebracht naar Teófilo Otôni alwaar hij op 26 juli 1930 overlijdt.

Pater Wenceslaus Westerhof heeft ontegenzeggelijk veel betekend voor zijn parochianen. Hij wist hen aan te spreken op een manier die aansloot bij hun leefwereld. Zij begrepen hem en omgekeerd en hij werd beschouwd als een raads- en leidsman en genoot een onbegrensd vertrouwen. Hij was een kalme en blijmoedige persoon, maar ook een pragmaticus en een man met een rijke levenservaring in zowel geestelijke als wereldse aangelegenheden. In de Orde der Minderbroeders zijn ongeveer 1.000 missen gelezen voor de zielenrust van de zereerwaarde en beminde medebroeder. Dat is ongetwijfeld goed gekomen. Met Pater Wenceslaus is ook, heel ver van zijn geboortegrond, een Achterhoekse jongen gestorven. Een broer en heerom die in een ver land, ondanks zijn drukke en zware werkzaamheden, hunkerde naar nieuws over zijn verwanten en over de streek van zijn jeugd. Gerhardus Westerhof bleef altijd een jongen uit Sillevold.

Met dank aan:

*de heer B. Dorrestijn, gemeentearchivaris van Wisch
de heer H. Paagman, Franciskaner klooster te Megen
de heer W. Westerhof, achterneef te Etten*

Mededelingen

1. De agenda voor de laatste maanden van dit werkjaar ziet er als volgt uit:

a. Op donderdag 26 april is er weer een sociëteitsavond in de bovenzaal van 't Centrum. Op deze avond, die om 20.30 uur begint, zal er uitvoerig worden verteld over het landbouwmeechanisatie-bedrijf van de familie Tangelder "van de Bult".

b. Op donderdag 28 juni sluiten we het jaar af met een excursie naar de "Kleine Kroeze". Daar zullen we zien waarover ons op 26 april is verteld. We hopen daarna de avond in dezelfde geest als vorig jaar ook daar ter plekke met een gezellig samenzijn te beëindigen.

2. Op de jaarvergadering van 15 januari j.l. werd de film vertoond "Een symfonie van vuur en ijzer" over het leven en werken bij de DRU te Ulft uit het jaar 1947. U kunt voor f 27,50 in het bezit komen van deze film bij de penningmeester van de Oudheidkundige vereniging Gendringen, Frits Peters tel. 0315-683986. Ook kunt u de film zien en bestellen tijdens de openingstijden van het ijzermuseum in de DRU-gebouwen vanaf de 2e helft van mei.

3. Er zal eind 2001 een kadastrale atlas van de gemeente Wisch uit het jaar 1832 worden uitgegeven; U kunt hierop inschrijven. Een beschrijving en inschrijfformulier heeft u reeds ontvangen.

4. We zijn in het bezit gekomen van 3 keramische bekers met de naam SILVOLDE erop; ze hebben ooit gestaan bij een bakker in Winterswijk. Wie weet iets van de geschiedenis van deze gedraaide bekers?

5. De lezing in het najaar is op 28 november 2001 bij Herberg Jan. Het onderwerp is nog niet bekend. De jaarvergadering is op 20 februari 2002 ook bij Herberg Jan. Ook zijn er weer de sociëteitsavonden, data en onderwerpen zijn nog niet bekend. U wordt hierover vroegtijdig geïnformeerd.

SILVOLDE BRANDT

door Ben Harbers

De aanhoudende zomer van 1825 was prachtig voor de boeren die dat jaar een beetje laat waren met hooien. Anderen zagen hoe eindelijk hun laagliggende bouw-of weidegronden droog kwamen te liggen. Toch had dit weer ook z'n keerzijde; alles begon op den duur kurkdroog te worden en sproeien was er toen niet bij.

Het dorp Silvolde, op heuvels gebouwd, lag aan de zandweg Gendringen-Doetinchem, die hier en daar door ongelijkmatige oerbrokken was verhard. Over deze weg kon men zich een keer per dag voor 1 gulden en 85 centen met een postkoets naar Arnhem laten vervoeren. Je moest dan wel vroeg op want in Silvolde was de vertrektijd 's morgens om half vier.

In die tijd waren er onder de ongeveer 400 inwoners van Silvolde (dorp) veel arme mensen. Vaak hadden ze een kamer in één van de circa 50 huizen gehuurd, welke huur meestal door een liefdadige instelling werd betaald.

Op donderdag 14 juli 1825 kwam de zon 's morgens weer stralend op en beloofde met haar warmte ook die dag alle goeds voor Silvolde. Helaas zou die dag geheel anders eindigen.

De Silvoldenaren konden toen ook niet weten welk een grote ramp velen van hun zou treffen.

Zo rond 5 uur in de middag moet de brand zijn begonnen in het huis van weduwe Te Leuke; zij woonde vlak naast de katholieke kerk ongeveer tegenover het huidige marktplein.

Het is mogelijk dat de weduwe rond die tijd al bezig was met de voorbereidingen voor het avondmaal en daarbij werd weggeroepen door een klant die even aankwam voor wat winkelwaren.

Hoe dan ook, de brand die in haar huis begon, legde binnen enkele uren 31 huizen in de as. Ook de katholieke kerk, een brouwerij, een pakhuis en 4 schuren gingen in vlammen op. Gelukkig waren er geen mensenlevens te betreuren, maar triest was wel dat er veel vee omkwam. In de archieven staan vermeld: 35 varkens, 4 koeien, 1 kalf en 4 geiten; voor die tijd een grote schadepost.

En de brandweer dan, zult u zeggen, waar was die?

Vergeet niet, we zijn in 1825! Er was toen al wel een brandweer maar die werkte een beetje anders dan tegenwoordig. De grote brandspuit moest eerst door twee of drie paarden naar de plek des onheils worden getrokken. Voordat die paarden waren ingespannen en op de plaats van de brand waren aangekomen, ging er al veel kostbare tijd verloren. Met een handpomp moest het water dan door veel manschappen worden opgepompt. Opperbrandmeester Lubbers dirigeerde de slangendragers en pijpgasten, waaronder; Pierik, Jansen, Ten Have, Noy, Vriezelaar, Heyming en Helmus. Wel waren er in de jaren daarvoor een paar putten aangelegd en watertonnen aangeschaft. We zullen echter nooit weten of er op dat moment, na al die droogte, wel voldoende watervoorraad was. Dat de verslagenheid onder de Silvoldse bevolking groot moet zijn geweest, laat zich een beetje aanvoelen als we het begin lezen van een artikel dat de Schout van Wisch in de Arnhemmer Courant, de Staatscourant en de Haarlemmer liet plaatsen om zodoende landelijke bekendheid te geven aan deze ramp.

BEDELBPPIEF AAN DE WELEDELGESTRENGE HEREN.

"Den noodlottigen brand welke op den 14e dezer het Dorp Sillevold bijna half in de asch heeft gelegd, heeft een groot aantal ingezetenen van alles beroofd, en als het ware, tot den Bedelstaf gebragt, zoo daarin niet door spoedige inzameling van mildadige giften voorzien worden...."

Wilt u meer lezen over deze brand dan verwijs ik u naar het boek MET HET OOG OP SILVOLDE blz, 85 e.v.

Geraadpleegde bronnen:

- Historisch boekje Silvolde, 1969
- Met het oog op Silvolde, 1988
- Archief Gemeente Wisch

Van Silfhout een geslacht uit Sylvolde

door M.E. Visser-Geesink te Overasselt

Achternamen, toenames zijn grofweg te verdelen in drie hoofdgroepen, te weten:

- a. Patroniemen; vernoemd naar vaders naam
 zoals Janssen = Jans zoon
- b. Beroepen; vernoemd naar een beroep
 zoals Visser
- c. plaatsn; vernoemd naar plaats van herkomst
 zoals van Zillevold

Bij deze laatste groep hoort ook de naam "van Silfhout" met al zijn schrijfvarianten, zoals: Zilfhout, Selfhout, Zelfhout.

Mensen met deze namen stammen af van twee personen die in het begin van de 18e eeuw Sillevold verlieten en zich in Bennekom, aan de rand van de Veluwe, hebben gevestigd. Naast hun patroniem gebruiken zij vanaf dat moment de toenaam van Sillevold welke verbasterd werd tot van Silwoudt naar van Silfhout.

Immers in die tijd kon men nauwelijks schrijven en zoals de naam uitgesproken werd (dus fonetisch) werd de naam ingeschreven in de kerkregisters. Hierin is pas verandering gekomen tijdens het bewind van Napoleon in ons land. Rond 1812/1813 moest iedereen een toenaam / achternaam aannemen en werd de burgerlijke stand ingevoerd. Door de verplichte registratie van geboorte, huwelijk en overlijden met overleg van geboorteaktes bij huwelijk werd zo steeds dezelfde schrijfwijze van de naam overgenomen. Natuurlijk werd er nog wel eens een kleine vergissing gemaakt.

Zoals zovelen in het heden hebben ook velen in het verleden gemeend in een andere plaats een betere toekomst tegemoet te zullen gaan.

Parenteel van Garrit ECKBERS

I.1 **Garrit ECKBERS.**

Gehuwd voor de kerk op 25-02-1713 te Varssevelt met **Enneken STUMEN**, dochter van **Garrit STUMEN**.

Uit dit huwelijk:

1. **Geesken van SILWOUDT**, gedoopt op 07-01-1714 te Bennekom.
2. **Hendrik Gerritz van SILWOUDT** (zie II.2).
3. **Gerrit Gertsen van SILWOUDT**, gedoopt op 27-11-1718 te Bennekom, de kinderen van Gerrit Gertsen worden bij het doopsel als van Silfhout ingeschreven.

II.2 **Hendrik Gerritz van SILWOUDT**, gedoopt op 11-10-1716 te Bennekom.

Kinderen:

1. **Gerrit Hendricksen van SILWOUDT**, gedoopt op 22-05-1740 te Bennekom. Op jonge leeftijd overleden.
2. **Anneke Hendricksen van SILWOUDT**, gedoopt op 27-05-1741 te Bennekom.
3. **Frans van ZILLEVOLT**, gedoopt 00-12-1744 te Bennekom.
Op jonge leeftijd overleden.
4. **Gerrit van SILFHOUT**, gedoopt op 08-09-1748 te Bennekom.
5. **Johannes van SILWOUD**, gedoopt op 21-08-1752 te Bennekom. Johannes schrijft bij het dopen de kinderen in als van Silfhout, alleen op 03-10-1799 wordt bij het doopsel Willem van Zelfhout ingeschreven.

Na drie eeuwen is er nog steeds een grote concentratie bewoners met de naam Silfhout op de Veluwe. Vanaf de 1e generatie in Bennekom tot in deze eeuw is in vele takken het vak van kleermaker overgegaan van vader op zoon. Ook hebben velen een zelfstandig beroep uitgeoefend en zijn vele bedrijven zoals bakkerijen, kruideniers en groothandels overgegaan van vader op zoon.

Parenteel van Berent COOPS

I.1 **Berent** Coops in de Heijde **COOPS**.

Kinderen:

1. **Derck Berntsen van SILWOUDT** (zie II.1).

II.1 **Derck Berntsen van SILWOUDT**, gedoopt op 18-08-1707 te Sillevolde. Gehuwd voor de kerk op 24-jarige leeftijd op 03-02-1732 te Bennekom met **Rijkje ELBERTS**.

Uit dit huwelijk:

1. **Bernardus van ZILFHOUT**, gedoopt op 28-12-1732 te Bennekom. Bernardus krijgt 8 kinderen waarvan 1 tak doorloopt. Deze gebruiken de naam Silfhout.
2. **Maritje van SILWOUDT**, gedoopt op 24-08-1738 te Bennekom.

Deze tak concentreert zich heden ook nog grotendeels aan de Veluwe-rand, maar is niet zo omvangrijk als de tak van Garrit Eckbers, zoon van Hendrick Eckbers van Sillevolde.

Volkstelling Gelderland 1947 (personen)

Silfhoud, van	Arnhem 2.
Silfhout	Arnhem 2, Barneveld 1, Dodewaard 1, Kesteren 1, Lochem 3, Renkum 8, Scherpenzeel 2, Wageningen 3.
Silfhout, van	Arnhem 44, Apeldoorn 34, Brummen 1, Ede 73, Gorssel 7, Herwen en Aerdt 12, Renkum 19, Rheden 6, Tiel 1, Valburg 3, Wadenoyen 3, Wageningen 30, Wijchen 1.
Silvold	Arnhem 1, Apeldoorn 1, Gorssel 1, Hengelo (G) 1, Vorden 1, Zelhem 3, Zutphen 7.
Selfhout	Groenlo 1.
Zilfhout	Arnhem 1, Wageningen 1.
Zilfhout, van	Wageningen 1.
Zillevolde	Vorden 1, Zelhem 5.
Zilvold	Doesburg 5, Doetinchem 5, Hengelo (g) 8, Lochem 1, Rheden 2.

1768 een rampzalig jaar voor de Silvoldse boer

uit: historisch boekje Silvolde 1969

In 1768 brak plotseling de gevreesde veepest uit. Deze ziekte was zeer besmettelijk en breidde zich zodoende zeer snel uit. Het vee was toen nog niet verzekerd, dat kende men nog niet, dus deze ziekte bracht een ware ramp onder de boeren. Na onderzoek bleek dat er bij 103 boeren alsmede bij een enkele burger in Silvolde het volgende getal vee gestorven was:

233 koeien, 151 vaarzen en 88 kalveren.

Als men hierbij denkt dat een grote boer toen ongeveer 6 tot 7 koeien bezat, ja dan heeft men een duidelijk beeld van deze ramp.

Ne wieme vol worste is ne troost veur de ogene

deur B. Hiddink te Baak

De 'wieme' is de plaats aan het zolder waar vroeger het spek en de worst werden opgehangen, wanneer er geslacht was. Het beeld is wel duidelijk.

Dat de wimme ok nog veur wat anders gebruikt kon worden, marken een koopman, den bie'j een boer in 't Brook af kwam rekkenen. Dat mos bie'j opoe, dee op de knippe zat, gebeurn. Der worden ok een borreltjen bie'j epresenteerd. Ton opoe in 't kammenet an 't schommelen was veur een glaesken en de flesse jenever, dwalen de ogen van den koopman ongemerkt naor de wimme. Daor hing neust de zieën spek en de wöste ok een jappelzak (aardappelzak). En 't was net of den zak bewaog. Jao, warempel, den zak den laeven.

Opoe den den borrel in-egot'n had, zoog den kieken. Zee lössen 't raodsel in enen volzin op:

"Dat is onzen Wimken. Den was ondeugend ewes en dan hange wie'j um altied een hötjen en de wimme."

De heemkundige vereniging "Old Sillevold"
dankt onderstaande bedrijven en organisaties
voor hun financiële ondersteuning.

INSTROMET

JAARTSVELD'S WEGENBOUWBEDRIJF

LOVINK TERBORG

RABOBANK GAANDEREN - SILVOLDE

HECOSYS COMPUTERS

AUTOBEDRIJF MAZDA TE KAAT

WINKELHORST LEDERMODE

NOTARISKANTOOR MUIJSERS

BOUWBEDRIJF LANKVELD

SUPER DE BOER

AUTOMOBIELBEDRIJF TEN HAVE

HANS VAN DEN HURK'S WOONHUIS